

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра _____ безпеки життєдіяльності
(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р.Б. Папірник

« 29 » вересня 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи охорони праці та цивільного захисту
(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування регіональних економічних систем»
(назва освітньої програми)

освітній ступінь _____ бакалавр
(назва освітнього ступеня)

форма навчання _____ денна
(денна, заочна, вечірня)

розробники _____ Рибалка Катерина Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Силабус складено на підставі типових програм з дисциплін основи охорони праці та цивільного захисту для вищих навчальних закладів.

Навчальна дисципліна «Основи охорони праці та цивільного захисту» є нормативною дисципліною, що включається в навчальні плани як самостійна дисципліна та передбачає вивчення загальних питань охорони праці та цивільного захисту з урахуванням особливостей підготовки бакалаврів за відповідними напрямками підготовки та майбутньої професійної діяльності випускників. Надзвичайно важливе значення має також ґрунтовна підготовка майбутнього фахівця в законодавчому, нормативно-правовому та організаційному аспектах охорони праці та цивільного захисту.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, і лікувально-профілактичних заходів і засобів, спрямованих на збереження здоров'я й працездатності людини в процесі праці, формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері охорони праці та цивільного захисту (ЦЗ).

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			VII	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	38		38	
лекції	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	8		8	
Самостійна робота, у т.ч:	52		52	
підготовка до аудиторних занять	10		10	
підготовка до контрольних заходів	12		12	
виконання курсового проекту або роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30		30	
підготовка до екзамену				
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Основи охорони праці та цивільного захисту» є надання знань, умінь, формування компетенцій для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях та приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Завдання дисципліни «Основи охорони праці та цивільного захисту» є набуття студентами знань, умінь і здатностей ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантування збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності також передбачає засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування надзвичайних ситуацій (НС), побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

Пререквізити дисципліни. Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях з дисциплін: «Безпека життєдіяльності», «Математика для економістів», «Статистика» та основні дисципліни професійно-орієнтованого циклу.

Постреквізити дисципліни. Дана дисципліна тісно пов'язана з такою дисципліною як «Економіка праці і соціально- трудові відносини».

Компетентності. Результатом вивчення дисципліни «Основи охорони праці та цивільного захисту» є здобуття студентами таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК-16. Здатність вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних з забезпеченням життя, здоров'я і працездатності під час роботи (відповідно до освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» (СВО ПДАБА – 2816 – 2017).

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи охорони праці та цивільного захисту» студент повинен:

РН-17. Демонструвати знання щодо механізмів здійснення ефективної професійної діяльності за умов забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах;

відстоювати відповідальність за особисту та колективну безпеку і усвідомлювати необхідність обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

(відповідно до освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» (СВО ПДАБА – 2816 – 2017).

Методи навчання:

- словесні: лекція (вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу; оглядові лекції з використанням опорного конспекту; лекції-дискусії; лекції-візуалізації із використанням мультимедійних технологій;

- практичні (практична робота, ділові ігри, вирішення задач та ін.),

- наочні (ілюстрація, спостереження, демонстрація, пред'явлення матеріалу).

Форми навчання: фронтальні, групові, аудиторні, позааудиторні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1					
Правові та організаційні основи охорони праці. Основи фізіології та гігієни праці.					
Основи пожежної безпеки					
Тема 1. Основи законодавства України з охорони праці.	4	2			2
Тема 2. Гарантії прав на охорону праці.	4	2			2
Тема 3. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці.	8	2			6
Тема 4. Виробничий травматизм і професійні захворювання.	6	2			4
Тема 5. Гігієна праці та виробнича санітарія.	8	2	2		4
Тема 6. Виробниче освітлення.	6	2	2		2
Тема 7. Основи електробезпеки.	4	2			2
Тема 8. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.	6	2			4
Разом за змістовим модулем 1	46	16	4		26
Змістовий модуль 2					
Державна політика України у сфері цивільного захисту. Планування заходів з питань цивільного захисту. Оцінка стійкості роботи об'єктів в НС.					
Техногенні аварії з вибухами на вибухонебезпечних об'єктах					
Тема 9. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій.	6	2			4
Тема 10. Державна політика України у сфері цивільного захисту. Єдина система цивільного захисту України. Режими її функціонування.	6	2			4
Тема 11. Сили цивільного захисту України.	8	2			6
Тема 12, 13. Основні заходи щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у сфері цивільного захисту.	8	4			4
Тема 14. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	8	2	2		4

Тема 15. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного і хімічного зараження.	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 2	44	14	4	26
Усього годин	90	30	8	52

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Основи законодавства України з охорони праці.	2
2	Гарантії прав на охорону праці.	2
3	Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці.	2
4	Виробничий травматизм і професійні захворювання.	2
5	Гігієна праці та виробнича санітарія.	2
6	Виробниче освітлення.	2
7	Основи електробезпеки.	2
8	Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.	2
9	Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій.	2
10	Державна політика України у сфері цивільного захисту. Єдина система цивільного захисту України. Режими її функціонування.	2
11	Сили цивільного захисту України.	2
12, 13	Основні заходи щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у сфері цивільного захисту.	4
14	Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	2
15	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного і хімічного зараження.	2
	Усього годин	30

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Визначення параметрів мікроклімату на робочих місцях	2
2	Визначення концентрації шкідливих парів та газів у повітрі робочої зони	2
3	Ідентифікація зон руйнувань при вибухах конденсованих вибухових речовин і газоповітряних сумішей.	2
4	Визначення ступеня хімічної небезпеки суб'єктів господарювання та адміністративно-територіальних утворень	2
	Усього годин	8

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	підготовка до аудиторних занять	10
2	підготовка до контрольних заходів	12
3	виконання курсового проекту або роботи	-
4	опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях: Тема 2. Соціально-економічне значення охорони праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Тема 3. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Інструкції з охорони праці. Тема 4. Порядок розслідування обставин і причин виникнення професійних захворювань. Методи аналізу виробничого травматизму Тема 8. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Тема 10. Функціональні та територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту. Тема 11. Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту. Спеціалізовані служби цивільного захисту. Добровільні формування цивільного захисту. Тема 13. Радіаційний і хімічний захист населення і територій, медичний захист, біологічний та психологічний захист населення.	30
5	підготовка до екзамену	-
	Усього годин	52

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю: письмовий, усний.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка кожного зі змістових модулів визначається як сума балів за відвідування лекцій, виконання практичних робіт та відповідей на тестові питання відповідно.

Порядок оцінювання студентів зі змістового модуля 1 «Правові та організаційні основи охорони праці. Основи фізіології та гігієни праці. Основи пожежної безпеки»

№ з/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій, бал	8
2.	Контрольна робота (тести), бал	68
3.	Виконання практичних робіт, бал	24
	Усього	100

Порядок оцінювання студентів зі змістового модуля 2 «Державна політика України у сфері цивільного захисту. Планування заходів з питань цивільного захисту.

Оцінка стійкості роботи об'єктів в НС. Техногенні аварії з вибухами на вибухонебезпечних об'єктах»

№ з/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій, бал	7
2.	Контрольна робота (тести), бал	70
3.	Виконання практичних робіт, бал	23
	Усього	100

Відвідування лекцій

Присутність студента на лекції оцінюється в 1 бал за лекцію, якщо студент не був присутнім – 0 балів.

Контрольна робота

Формою контролю знань зі змістових модулів є тестування, яке проводиться у вигляді письмових відповідей на питання тестових завдань з урахуванням матеріалу практичних робіт та матеріалу, що охоплює всю освітню програму за даною дисципліною.

Тестове завдання з контролю знань зі змістового модуля 1 складається з 17 питань. Кожна правильна відповідь тесту оцінюється в 4 бали, неправильна – 0 балів.

Тестове завдання з контролю знань зі змістового модуля 2 складається з 14 питань. Кожна правильна відповідь тесту оцінюється в 5 балів, неправильна – 0 балів.

Практичні роботи

Виконані практичні роботи змістового модуля 1 оцінюються в 24 бали відповідно.

Кожна практична робота оцінюється в 12 балів:

12 балів - відповіді студента на питання грамотні та обґрунтовані; студент вільно, впевнено володіє методиками курсу; опанував теоретичні та практичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

8 - 11 бали - студент володіє навчальним матеріалом, на питання відповідає правильно, але потребує уточнень окремих положень, опанував теоретичні та практичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

4 - 7 бали - студент володіє матеріалом не досконало та під час відповіді на питання припускається неточностей і помилок, вимагає додаткових питань; володіє матеріалом невпевнено, наявні труднощі під час виконання окремих завдань тощо;

0 - 3 бали - студент зовсім не розуміє значення питань, повна відсутність відповіді. практичне завдання не виконано тощо.

Виконані практичні роботи змістового модуля 2 оцінюються в 23 бали відповідно.

Кожна практична робота оцінюється в 11,5 бали:

11 – 11,5 бали - відповіді студента на питання грамотні та обґрунтовані; студент вільно, впевнено володіє методиками курсу; опанував теоретичні та практичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

7 - 10 бали - студент володіє навчальним матеріалом, на питання відповідає правильно, але потребує уточнень окремих положень, опанував теоретичні та практичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

4 - 6 бали - студент володіє матеріалом не досконало та під час відповіді на питання припускається неточностей і помилок, вимагає додаткових питань; володіє матеріалом невпевнено, наявні труднощі під час виконання окремих завдань тощо;

0 - 3 бали - студент важко розуміє або зовсім не розуміє значення питань, повна відсутність відповіді, практичне завдання не виконано тощо.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична між оцінками змістового модуля 1 та змістового модуля 2.

11. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента, прозорість оцінювання, інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії. Середовище в аудиторії є дружнім, відкритим до конструктивної критики. Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин. Студенти мають дотримуватися правил поведінки на заняттях згідно Статуту Академії. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Порядок зарахування пропущених занять. Пропущені лекції та практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує викладачеві (реферат або презентація за темами занять, за вибором студента) згідно з графіком консультацій. При цьому враховується причина пропущених занять: якщо заняття пропущене з поважної причини, то відпрацювання зараховується з коефіцієнтом 1,0; якщо заняття пропущене за відсутністю поважної причини – з коефіцієнтом 0,5.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами. Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності ПДАБА ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуємося Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у ПДАБА. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

У випадку надзвичайних ситуацій (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану і т.д.) студенти повинні дотримуватися правил поведінки, які встановлені відповідними інструкціями в ситуаціях, що наступили.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Беликов А. С. Охрана труда на предприятиях строительной индустрии / А.С. Беликов, А. П. Кожушко, В. В. Сафонов и другие. – Днепропетровск : «Федорченко А. А.», 2010. – 528 с.
2. Беликов А. С., Сафонов В. В., Нажа П. Н. и др. Охрана труда в строительстве / Под ред. проф. Беликова А. С. – К.: Основа, 2014. – 486 с..
3. Беликов А.С., Капленко Г.Г., Мацяко В.В., Пушкин Л.П. и др./ Безопасность жизнедеятельности / Под ред. д.т.н., проф. А.С. Беликова. – Днепропетровск: ФОП Середняк Т.К., 2015г. – 636с.
4. ДБН В.2.2-5-97 Захисні споруди цивільної оборони. Будинки і споруди.
5. Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» від 6.05.2014 р.

6. ДСТУ Б А.2.2-7:2010. Проектування. Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів. Київ. – Мінрегіонбуд. України, -2010.
7. Закон України «Про аварійно – рятувальні служби». - К.Урядовий кур'єр, 14.12.1999. - №1281.
8. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки». – К.18.01.2001.-№2245- III.
9. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану». - К. Урядовий кур'єр, 14.06.2000.-№107.
10. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. зі змінами та доповненнями.
11. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992р. зі змінами та доповненнями.
12. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / – К.: Основа, 2016. 267 с.
13. Класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій від 12.12.2012 № 1400
14. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року
15. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
16. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання перевірки знань з питань охорони праці» від 26.01.05 р.
17. Основы охраны труда: учебник для студ. вузов / А. С. Беликов [и др.] ; Днепропетровский гос. аграрный ун-т. - Д. : Журфонд, 2007. - 494 с.
18. Порядок класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями від 24 березня 2004 р.
19. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві від 19 квітня 2019 р.
20. Правила пожежної безпеки в Україні від 05.03.2015 р.
21. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.– К: Знання-Прес, 2007.– 487 с.

Допоміжна

1. Беликов А.С., Касьянов А. И., Дмитрюк С. П., Устимович Л. Д., Б Годяев С. Г., Голендер В. А. Основы охраны труда: Учебник для студентов высших учебных заведений Украины III-IV уровня аккредитации. / Под ред., д.т.н., профессора А.С.Беликова. - Днепропетровск: «Журфонд», 2007. - 494с.
2. Беликов А.С., Кожушко А.П., Сафонов В.В., Чесанов В.Л., Капленко Г.Г. и др. Охрана труда на предприятиях строительной индустрии /Учебник для студентов высших учебных заведений с грифом МОН Украины (№ 1/11-7036 від 29.07.2010р.). – Днепропетровск: Федорченко А.А., 2010 – 530 с.
3. Грибан В. Г., Негодченко О. В. Охрана праці. Навч. посіб. 2-ге вид.– К.: Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.
4. ДБН В.2.5.28-2018 «Природне і штучне освітлення»
5. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, «П.П. Васильович К.І.», 2005-338 с.
6. ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку»
7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
8. Зеркалов Д.В. Охрана праці в галузі. Навч. посіб. / – К.: Основа, 2011. 551 с.
9. Кодекс законів про працю України
10. Методические указания к выполнению лабораторных работ на тему: «Оценка устойчивости объектов хозяйствования к воздействию поражающих факторов чрезвычайных ситуаций» по курсу «Гражданская защита» для студентов всех специальностей дневной и заочной формы обучения / Составители: Пушнин Л.П., Капленко Г.Г., Шаранова Ю.Г., Карасев А.Г. - Днепропетровск: ГВУЗ ПГАСА, 2014 – 49 с.

11. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. N 55.

12. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

13. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. N 255.

14. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.93 р. N 132.

15. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / В.О. Васійчук, В.Є Гончарук, С.І. Качан, С.М. Мохняк. - Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010.-417с.

16. Положення про розробку інструкцій з охорони праці від 21 червня 2017 р.

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. N 994 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».

18. Пушнін Л.П., Капленко Г.Г. Техногенні аварії з викидом небезпечних хімічних речовин і ліквідація їх наслідків. Методичні вказівки, ПДАБА, 2006, 77с.

19. Пушнін Л.П., Капленко Г.Г., Чесанов В.Л. Техногенні аварії з викидами радіоактивних речовин. Методичні вказівки, ПДАБА, 2009.

20. Пушнін Л.П., Капленко Г.Г. Прогнозування наслідків техногенних аварій. Методичні вказівки, ПДАБА, 2010.

21. Цивільний захист [підручник] / О. І. Запорожець, В. О. Михайлюк, Б. Д. Халмуратов та ін./ К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 264 с.

13. INTERNET-РЕСУРСИ

1. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України

2. <http://base.safework.ru/iloenc> - Енциклопедія по охороне и безопасности труда МОТ

3. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.

4. <http://www.dsns.gov.ua> – Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій

5. <http://www.dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби України з питань праці

Розробник

(підпис)

(Катерина РИБАЛКА)

Гарант освітньої програми

(підпис)

(Олена КАХОВИЧ)